

DE

27087

21789/p

RADICE CHINAE

EIVSQVE

LIMITANDIS LAVDIBVS

AUCTORITATE

GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI AC SVMME VENERABILI

DN. D. HERMANNO PAVLO IVCH

SACRI PALATII CAESAREI COMITE

FACVLTATIS MEDICAE SENIORE ET ADSESSORE PRIMARIO PATHOLOGIAE
ATQVE PRAXEOS PROFESSORE PVBL ORD.

SERENISSIMOR. SAXON. DVCVM VINARIENS. ET GOTHANI A CONSIL.
AVL. ET ARCHIATRO N. N. ACADEMIAE CAESAREAE NAT. CV.
RIOS, COLLEGA

PRO GRADV DOCTORIS

DISPVTABIT

IOANNES FRIDERICVS ERMEL

DRESDENSIS.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS
HORIS CONSVETIS.

DIE XXIII. NOVEMBR. MDCC LIII.

ERFORDIAE

Typis HERINGIANIS ACAD. TYPOGR.

From the Library of the University of Bonn

V I R O

PRAENOBILISSIMO, CONSULTISSIMO AEQVE
AC DOCTISSIMO

D O M I N O

JO. CHRISTOPHORO
SEYFFERTO

REGIS POLONIARVM ATQVE ELECTORIS SAXO-
NIAE IN SUPREMO PROVOCATIONVM JVDI-
CIO CONSILIARIO ORDINARIO.

V I R O

PRAENOBILISSIMO AMPLISSIMO AC
DOCTISSIMO

D O M I N O

CAROLO OTTONI
MENKENIO

REGIS POLONIARVM AC ELECTORIS SAXONIAE
VECTIGALIVM ACCISORVM CONSILIARIO DO-
MINO HEREDITARIO IN KLEIN-OPIZ.

V I R O

PERILLVSTRI AC GENEROSISSIMO

D O M I N O

JOANNI BURCKHARDO
A WICHMANNSHAVSEN

DYNASTAE IN EVTTENDORF ET TEISSE REGIS
POLONIARVM ET ELECTORIS SAXONIAE PRAE-
FECTVRARVM CENTVRIONI,

V I R O

NOBILISSIMO CONSVLTISSIMO DOCTIS-
SIMOQVE

D O M I N O

D. AVGVSTO CHRISTIANO
ERMELIO

CONSVLI CIVITATIS GRIMMENSIS GRA-
VISSIMO.

V I R O
NOBILISSIMO AMPLISSIMO JURISQUE
CONSULTISSIMO
D O M I N O
CAROLO CHRISTOPHORO
WENDIO

GYMNASII REGIO-ELECTORALIS GRIM-
MENSIS PRAEFECTO.

STVDIORVM FORTVNÆQVE
AMPLIFICATORIBVS OPTIMIS,
HAS
STVDIORVM ACADEMICORVM
PRIMITIAS

IN ÆTERNVM GRATI ANIME

MONVMENTVM

ET

PERPETVÆ OBSERVANTIÆ

SYMBOLVM

DEDICAT CONSECRAEQVE

Clienti obstrictissimus devotissimusque

JOANNES FRIDERICVS ERMEL;

DISSERTATIO INAUGVRALIS
DE
RADICE CHINAE
ETVSQVE
LIMITANDIS LAVDIBVS.

§. I.

In India Orientali, Persia, Malabaria, Cuncan, Cochin, Cranganor, Coulan, Tanager, Japonia, & abundantissime in Chinæ regno, radix quædam nascitur, quæ a loco natali, & ubi maxime provenit, vocatur radix China. Chinesibus dicitur lampata, lampaton, lampacos & bonti. (a)

A 2

§. II.

(a) Vid. VALENTINI Histor. simpl. reformata Cap. XIII. p. 112. §. I. Item NEVMANNVS in Chymia dogmat. experimental Tom. II. part. II. p. 2.

Et P. du HALDE in opere suo, quod Parisiis lucem publicam vidit sub titulo: *Description géographique, historique, chronologique, politique, & physique de l'Em-*

§. II.

Hæc radix magna (b) & crassa est, tuberosa, inæqualis, longisque fibris capillata ac lignosa, manum longa, coloris intus pallide rubescentis, extus vero rufi vel subnigri, saporis terrei inertis levissime adstringentis, & sine odore.

§. III.

l'Empire de la Chine & de la Tartarie Chinoise &c. &c. refert, quod etiam Chinesibus hæc radix FOY-LING dicta sit.

Nobis a regione China, appellatur radix china, vel Xina, chinna, schina, sive rectius china officinarum; & nostro idioma germanico, Pocken oder Schweiß-Wurz, China-Wurzel. Conf. VALENTINI Hist. simpl. reformata Cap. XIII. p. 112. §. I. It. CARTHEUSERI fundamenta Mat. Med. P. II. p. 421. §. I. NEWMANNI Chym. dogmat. Experim. Tom. II. part. II. p. 2.

Propter convenientiam adduci meretur ANDR. VESALII Epistola de radice Chinæ ejus modo propinandi ad Joachim. Rœlants p. 18. ubi ita locutus est: *Hactenus namque vel certum radicis nomen mihi constare non potuit, quum ipsa aliis china, aliis chynna, aliis Cyna, aliis perinde ac tu scribis echina & a china*

tantum vocetur; quasi Insula quadam, aut locus India vel nuper reperti orbis ipsi nomen dedisset. Cui adsentitur GEOFFROY dans le Traité de la Matière Médicale Tom. II. Sect. I. Art. IX. p. m. 49. La Squine, inquit, tiré son nom du Pays de la chine, d'où elle a été d'abord apportée dans les Indes Orientales, & de là dans toute l'Europe. Eandem addit sententiam RAJVS in histor. sua Plantar. Tom. I. p. 657. Nomen, ait, habuit a china regione unde in Indiam orientalem primum illata est, & inde in Europam.

(b) Si chinesibus credendum sit, hæc radix magnitudinem capitis infantis acquirat, vid. P. du HALDE l. c. Et CARDANVS in Epist. de radice chinæ adstruit, crassitiem hujus radicis, ad instar brachii ubi manui adjungitur, magnitudinis esse.

§. III.

Distinguunt alii hanc radicem intuitu coloris interni in albam & rubentem, & inter alios GARCIAS eam, quæ carnem continet albam, præ rubente commendat (c). Albedo hujus radicis ut signum bonæ notæ habetur, & hinc Chinensibus vocatur *Pe-fou-ling*, vel *fou-ling* alba. Alia enim datur species, quæ itidem ob vilius pretium in largum cedit usum, & absque cultura in plurimis Chinæ regionibus provenit, & ab alba discrepat. Hæc pro specie *fou-ling* sylvestris habetur. Missionarii quidam ex ea Galliæ regione, ubi tubera terræ (Truffles) reperiuntur, orti, affirmant *Pe-fou-ling* ex *Chen-Si* esse vera tubera subterranea. Color ejus fere viridis est, quando autem fuerint siccata, parum subflavus (d).

§. IV.

Cuinam vero plantarum generi, planta descriptæ radicis accensenda sit, non una eademque clarissimis Botanicis est sententia. Multi in hoc consentiunt, eam nihil esse nisi speciem *smilacis*. KÆMPFERVS (e)

A 3

qui

(c) vid. RAJI histor. Plantar. p. 657. it. P. du HALDE l. c.

(d) Conf. P. du HALDE l. c. Item *Commercium litterarium* Nov. ao. 1738. p. 143.

(e) In amœnitatibus suis exoticis Fasc. V. p. 781. ubi SANKIRA, inquit, vulgo QVAVARRA. *Smilax minus spinosa, fructu rubicundo, radice vir-*

tuosa china dicta. In incultis locis inter filices & vepres perennis luxuriat; Radice gaudens magna, dura nodosa, inæquali, paucis longisque fibris capillata, extus rufa vel nigricante, intus albida, vappidi saporis, Medicis radix chinæ dicta, satis illa ex virtute nota & celebrata. Scandit

unum

qui profecto Asiam non pedibus magis, quam laudibus peragravit, hanc plantam accurate descripsit, & Sini-

unum vel alterum cubitum sine adminiculo; dum etis vero propinquis nixa altius enititur, Sarmenis lignosis, culmum hordaceum crassis, obscure circa humum spadiceis ex biunciali intervallo geniculatis, articulis alterne, & ad seriem reflexis, interdum gemina spina adversa, brevi & redunca interceptis. Ex geniculis singulis valva emergit duplicata, membranacea, semunciam longa, pennam lata anserinam, dura, stricta, duos extendens capreolos vitiginis similes, quibus contacta quævis firmiter comprehendit. Ex valvis singula oriuntur folia, ex aliis simul florum corymbi, tum novelli interdum surculi. Folium perbreve vel pene nullo instructum pediculo, ex acuto brevi principio in orbiculum triuncialis diametri expanditur, in mucronem curtum repandum desinens. Tenue est, membranaceum, utraque facie diluto virore nitens, ante mucronem ingendi valva undulans, margine integro, aliquando inæquali, alterutro

latere protuberante. Venis donatur quinque ramosis, ex basi folii in mucronem, media directe, ceteris arcuatim, protendentibus. Pediculo tenuissimo unciali, rubente vel lutescente insident flosculi plus minus decem, in umbellæ formam congesti, nudi in herbido lutei, hexapetali, petalis angustis, in gyrum repandis, ad seminis coriandri ambitum radiantibus, pellucidis, staminibus senis, apicibus in luteum albicantibus: Stylo turbini medio insistente, capitulo cæso. Fructus, invalescente pediculo, florem excipiunt, cerasis figura, magnitudine, rubedine, ac nidore similes, rarius turbinati, aëre magis, quam carne turgidi; carne constant pauca, sicca, farinosa, incarnata, saporis acerbi, mespilorum æmuli; in qua semina involuta latent quaterna, quina vel sena, lenticulæ magnitudinis, figuræ lunaris, in orbem instar malvæ seminum conglobata, per siccitatem ex badio nigricantia, intus candida, durissima, substantiæ corneæ.

(0)

Smilacem spinosam fructu rubicundo, radice virtuosa
China dicta, nuncupavit, elegantemque iconem nobis
tradidit. Sic etiam hæc planta a JOH. & CASP. BAV-
HINO (*f*), itemque CLVSIO (*g*), æque ac TOVRNE-
FORTIO (*b*), BLANCARDO (*i*), HERNANDEZIO, RAJO (*k*),
pro specie Smilacis asperæ habita est. De recentiori-
bus Botanicis sunt COMMELIN, BOERHAVIUS (*l*),
SCHWAL-

(*f*) In Pinace, p. 296. c.
BAVHINVS Smilacem asperam
fructu rubente; & JOHANNES
BAVHINVS 2. 115. Smilacem a-
asperam esse, uno ore perhibent

(*g*) Non minus ex CLVSII
histor. p. 112. elucescit, quod
planta sit Smilax aspera fru-
ctu rutilo. Idque etiam con-
firmat ASTRUC in libro de
morbis venereis p. m. 127.

(*b*) Hunc in finem quoque
evo lvantur Auctoris laudati *In-
stitutiones Rei Herbariæ* pag 654
ubi per eleganter planta hæc
sub genere Smilacis describi-
tur. *Smilacis enim, ait, species
sunt: Smilax aspera, fructu ru-
bente.*

(*i*) Simili modo allegatus
Auctor in Lexico Medico p.
m. 201. accedit sententiæ. Et
placet ipsissimis verbis hoc lo-
co uti, quæ de hac planta retu-
lit: *Smilacis, inquit, in modum
crescit, folia fere plantaginis ma-*

*gnitudine cordiformia: caules
habet spinosos repentes & arbori-
bus vicinis adhaerentes.*

(*k*) Consentiant deinde
FRANCISC. HERNANDEZIVS
in Histor. Mexican. L. 6. Cap.
55. Et RAJVS l. c. p. 657.
quod herba habeat folia ob-
longa, acuminata, & lineis se-
cundum longitudinem discur-
rentibus insignia, caules vo-
lubiles & tenues, fructum aci-
nosum ac racematim depen-
dentem in summis caulibus,
qui quum maturuerit, nigre-
scit: radicem contortam, ge-
niculatam, fulvam & arundi-
naceæ similem, sed densam ac
gravem. Arbores excelsas
adscendit & complectitur.

(*l*) Cum BARKINSONIO,
COMMELIN & BOERHAVIUS
vocant Senecionem asiati-
cum, Jacobææ folio, radice
crassa, nodosa & lignosa, chi-
na officinarum dicta.

SCHWALBE (*m*), & alii, qui plantam hujus radicis ad species Senecionis retulerunt. Crescit ubique in *Setchuen*, & inter filices & vepres in incultis locis maxime luxuriat. Folia humi repunt in longum, minus vero in latum, se extendentia (*n*). VALENTINVS (*o*) cum veteribus Indiae scriptoribus, GARCIA, ACOSTA, & MONARDE autumat probare: Istim plantam in hortis partim coli, partim sponte in campis crescere, atque hujus saltem radix in Europam transportari; hortensis vero tanquam optima, a Chinesibus retineri.

§. V.

Ex occidentali India, Hispania nova, regno Peruviano, Insulis Lucayensibus, quin etiam ex Brasilia Americae, regione Mexicana, & aliis Americae locis, quoque radix adfertur, quam radicem Chinae occidentalem vocare solemus. Brasiliensibus dicitur Jupicanga (*p*) & secundum HERNANDEZIVM Olcatzan Pahvatlanica, China Mexicana. A CASP. BAVHINO China spuria nodosa (*q*), & CLYSIO (*r*) China, Cina, Cinna, Chinna, Schina, & Chinae radix occidentalis.

(*m*) In loco natali hanc plantam Cl. Auctor ipse nasci vidit, & hinc in Dissertatione sua de radice chinae, eam caracterizavit: Senecionem Sinesem, folio dentis Leonis, flore aureo, radice crassa & nodosa vulgo china officinarum dicta.

(*n*) Certum hoc esse affirmat P. du HALDE l. c. pariter quoque id legimus in Commerc. Nor. lit. 1738. p. 143.

(*o*) Histor. simpl. reformat. p. 112.

(*p*) vid. Pison. Histor. Br. p. 257.

(*q*) l. c. (*r*) l. c.

cidentalis, appellatur; (r) ignobilior tamen minusque efficacior æstimatur (t), quam orientalis. Differentiam radicis occidentalis & orientalis optime monstravit RAJVS (u), dum orientalem esse radicem leviolem, rariorem, albidiolem, teneram magis, ac minus adstringentem, & tamen eosdem penè præstet usus. Et GEOFFROY (x) putavit etiam occidentalem radicem eadem gaudere virtute ac orientalis (y).

§. VI.

Respectu plantæ ejusdem, una cum radicis orientalis planta, ad idem refertur genus. Similiter enim secundum nonnullorum sententiam, SMILACIS asperæ species est (z); Secundum autem aliorum opinionem non

(r) Conf. NEVMANNVS l. c.

(t) Omnes fere Medici id statuunt, & orientalem occidentali anteponunt. Ex hoc igitur capite occidentalis radix teste NEVMANNO l. c. P. V. §. 8. cara ac rara est in nostra Germania, minorique copia ad nos fertur. Interim tamen solus fere ETTMULLERVS occidentalem radicem intuitu virtutis orientali prætulit. vid. Ejus Opera P. I. p. 421.

(u) In Histor. Sua Plantarum Tom. I. p. 657.

(x) In Tractatu Mat. Med. Tom. II. Sect. I. art. IX. p. m. 60.

(y) Intuitu coloris, figura externa, aliquo modo etiam differt occidentalis radix, ab orientali, quum intus magis rufa est, quam orientalis, & fere colori radicis bistortæ similis: Extus circulis multis, geniculisque circumdata; ut plurimum magis longa, inæqualis & minus crassa, quam asiatica.

(z) De planta occidentali idem ac de orientali sentiunt TOVRNEFORTIVS, I. & C. BAVHINVS, CLVSIVS; quapropter in *Institutionibus Res Herbariæ* pag. 654. sequentem in modum descripta legitur:

non aliter, ac species fenecionis consideratur, & fenecio aspera fructu nigro, radice aspera, nodosa, farinacea, nuncupatur, atque fructu tantum ab orientali recedit. (aa) Illa enim fructum profert rubicundum, hæc autem nigrum.

§. VII.

Errant igitur non solum ii, qui cum CARDANO VESALIO & aliis existimant, plantam hujus radicis arundini esse similem (bb); sed etiam errore labuntur, qui sub radice chinæ, chinam chinam intelligunt. Differunt enim valde, teste experientia, inter se radix china, & china china ut cortex arboris cujusdam Americanæ, (unde etiam cortex peruvianus audit,) tam quod ad eorum naturam, quam quod ad vires.

§. VIII.

Nostram radicem in Europa primum innotuisse circa annum 1535. testantur THEVETVS (cc) & VESALI-

VS

tur: *Smilacis species sunt, 2)* *Smilax aspera minus spinosa, fructu nigro C. B. Pin. 236. Smilax aspera I. B. 2. 16. Smilax aspera nigro fructu CLVSII hist. 113. Et D. HANS SLOANE Ducis quondam Albarmarlii, Insulæ Jamaicæ Gubernatoris Medicus, in Catalog. Plantar. Jamaic. quoque Smilacis speciem esse, non dubitat. Conf. quoque NEV-*

MANNVS in Chym. dogm. experiment. Tom. II. P. II. pag. 2.

(aa) CASP. BAVHINVS eam vocavit interdum chinam linariam nodosam.

(bb) CARDANVS in Epistola de radice chinæ pag. 79. NEVMANNVS l. c. part. II. pag. 4. §. 8. It VESALIUS in Epist. de rad. Chinæ pag. 18.

(cc) vid. Cosmographia universalis Lib. II. Cap. 25.

Vs (dd), cum quibus dissentire haud videntur GEOF-
FROY (ee), & ASTRUC, quorum in primis ultimus omnem
industriam adhibuit ex VESALII curriculo vitæ & studio-
rum, ad stabiliendam hujus sententiæ veritatem (ff),
certum ac determinatum tempus eruendi.

§. IX.

Orientalis & Occidentalis radix facile cariem sen-
tit, vermibusque arroditur, & multo post tempore ce-
teroquin iners redditur. Adeoque illa dicitur optima,
quæ est recens, compacta, solida, ponderosa, non cario-
sa, vel vermibus arrosa. Fraudulenti homines in
Hollandia lacunas hujus radices & foramina massa qua-
dam

B 2

dam

(dd) In Epistola de radice
chinæ VESALIVS refert, quod,
dum scientiæ medicæ Venetiis
studeret (id quod fuit circa an-
num 1535. & 1536.) inela-
ruisse radicem chinæ, idque
ex ejus verbis patet, p. m. 12.
quum ita scribit: Dum enim ad-
huc Venetiis sub Præceptoribus &
præcipuis illic artem exercenti-
bus Medicis, egròs inviserem, ra-
dix ista non sine maxima expecta-
tione, summisque laudibus illuc
fuit perlata. &c.

(ee) In Tractatu de la Ma-
tiere Medicale Tom. II. p.
53. verba ejus ita sonant:
*Des Marchands Chinois Lui ont
donné de l'autorité pour la premie-
re fois environ l'an 1535. Car
ils assuroient, que cette racine*

*guerissoit les maladies venericu-
nes, la goutte & beaucoup d'au-
tres maladies &c.*

(ff) Animadversiones huc
spectant, quas fecit Astruc l.
c. pag. 127. VESALIVM enim,
ait, cum natus esset anno 1513.
consequens est vigesimo secundo
vel tertio ætatis anno, adeoque
circa annum a Christo nato 1535.
vel 1536. Medicina studio operam
navavisse, ac artis tyrocinium
Venetiis fecisse, potissimum cum li-
queat auctoritate, VALERII AN-
DREÆ in Bibliotheca Belgica
VESALIVM anno 1537. Pata-
vii publicum anatomicæ Professō-
rem fuisse. Conf. deinde GEOF-
FROY dans le Traité de la Ma-
tiere Medic. Tom. II. pag. 53.

dam ex bolo, tragacantha &c. composita replent, cui ad pondus augendum suspicante NEVMANNO, (gg), lithargyrium addunt, & colorem mixtura quadam tingente restituant, & sic exesam atque corruptam radicem pro bona ac salutari dividendunt.

§. X.

Utrum radix China orientalis & occidentalis recens e terra effossa, odorem exhibeat nec ne, ignotum est: In sicca, qualem nobis mittit India, nullus deprehendi potest (§. II.). Unde haud sine ratione concluditur, in naturali hujus radice mixtione, partium volatilium & spirituosarum nec quantitatem minimam inesse.

§. XI.

Sapor ejus terreus, iners & levissime adstringens (§. II.), salium explicitorum praesentiam non arguit, multo magis principii salini activioris absentiam probat (bb).

VESA-

(gg) In chym. dogmat. experiment. pag. 6. 8. 13.

CARTHEVSERVS quoque l.c. part. II. pag. 423. hoc etiam commonefacit, idque eo magis, quia hoc mangonium hominibus aegrotantibus propter admixtum lithargyrium, nocivum evadere potest. VESALIVS suo quoque tempore conquestus est de fraudulentia mercatorum in Epist. sua de radice Chinae p. 19. Quum

mercatores, ait, invenies, qui ut cariam & terebinthum abesse fingunt, Chinam perinde vulgari officinarum bolo armenio involvunt, ac gingiber emplastica illa terra abduci novimus, quod rubescens in officinis, ac potissimum Antverpianis, prostat.

(bb) LEMERY oleum & sal essenziale sancte defendit; & deinde HERMANNVS in Cynosura Mat. Med. pag. m. 41. magis probabili conjectura effectum

VESALIUS (ii) suo tempore fatetur, nullius vel stupidi saporis inesse.

§. XII.

fectu nimirum & præstantia hujus radice, salium explicitorum præsentiam statuere voluit, quum Sarsaparilla, inquit, & chinae effectus probat Sal blandum, quod in farinacea Sarsaparilla substantia, & in substantia Chinae nonnihil resinosa latet, & in utriusque radice decocto manifeste se prodit. Hoc cum tenuissimarum partium, & sanguini nostro naturali valde analogum sit, salia seu spiritus non tantum exaltat, sed & acida quævis, pertinacissima etiam, remotissimis partibus inherentia, a quibus lues venerea, artbritis scorbutus, atrophia, phtisis, alique morbi oriuntur, infringit, & cum blanda vi anodyna per diaphoresin expellit &c. Huic quoque se subscripsit SCHVLZIVS in sua materia medica p. 340.

NEVMANNVS vero l. c. p. 8.

§. 17. hanc Sententiam in conjectura tantum positam plane rejecit, & contrarium per experientiam docet. Ut eo melius de veritate L. B. convincatur, laudati Auctoris verba ipsissima adducam:

Ratione der Bestand-Theile, oder innerlichen Mixtion sagt LEMERY auch allhier: Sie hatte viel Oel und Sal essentielle, woraus dann handgreiflich erbellet, dass er solche Wurzel, wie vielleicht die meisten andern Dinge mehr, gar nicht examiniret, denn wofern etwas wider die offenbare Wahrheit darzu recht grob gehandelt heisset, so ist dieses. Soviel Oel das pure Stroh, oder sonst eine innocente vegetabilische Materie, z. E. Weisbuchenholz oder dergleichen giebet, wenn man es mit Wasser destilliret, so viel wird man auch von der radice chinae erhalten, und wo sasse doch dieser Wurzel das viele Sal essentielle? Schade! dass ein solcher fleissig gewesener Mann dergleichen avanciret; Denn den blossen Bücher-Schreibern, oder Leuten die in der Chymie nicht gearbeitet, und nur Collectanea theoretica & imaginaria ediren, kan mans noch nicht so verdencken, es sey dann dass sie sich manchemahl noch mehr, als die arbeitende einbilden, oder in ihren Schrifften jene wohl gar verachten.

§. XII.

Haftenus quidem de radicis chinæ elementis iis, quæ alioquin gustu & olfactu in multis corporibus manifestari queunt, paucis locuti sumus; nunc etiam ad analysin chymicam tanquam communem corporum naturalium examinatore[m] accedamus, visuri, utrum conjecturæ nostræ cum veritate consentiant, an plura nostram radicem constituent elementa? Operæ igitur pretium erit, ut inquiramus ulterius, ex quibusnam elementis sit composita, & quomodo tandem ad genuina corporis hujus perveniamus elementa.

§. XIII.

Fiat itaque in radice nostra periculum, & patebit analysi instituta, hujus radicis ℥ij largiri ℥v extracti spirituosij primi, nec non ℥^o gr. xiv. extracti aquosi secundi: Modo autem inverso ℥v ℥^o extracti aquosi primi & grana xiv. extracti spirituosij vel resinosi

Der Herr D. Herrmann will zwar nicht so plump kommen als der Lemery. Denn er redet nur von Satz allein, und saget: Die Wurzel hätte ein Sal blandum balsamicum, welches aber auch nichts gesaget heisset. Ein anderer gelehrter Mann spricht: Sie hätte principia acria & austera, sulphurea tenuia cum interspersa multa inutili mucilagine &c.

(ii) l. c. p. 20. Nam, ait, ut cunque cbynam, modo alioquin siccam, & consistentia alioquin mastices, ac dentibus conteras, nullo illam sapore præditam affirmare possis; longeque adhuc minus, (quantum in illius, non autem ex adjacentium pharmacorum natura est) odorati quidquam præsert, neque unctuosi quidquam, quod alii in ipsa observasse contendunt, de gustanti, aut alias pertractanti ostendit.

sinosi suppeditare, cum remanentia 3x & gr. xxvii. partium insolubilem & inutilem terrearum.

§. XIV.

Ignem, ut fortem examinatore chymicum, huc vocare, & per istum radicis naturam inquirere, non bene, multo magis ad scopum nostrum inutile esse, censemus, quum non solum nobis videatur verosimile, per ignis fortiorem resolutionem & aliqualem nisi totalem destructionem, naturalis corporum constitutio vehementer mutatur, & nova producta sistuntur; sed etiam, quia natura nostra tali instrumento forti non gaudet, cujus ope radicem hanc sibi oblatam, in usus corpori nostro salutare possit convertere, potius menstruo gaudet sulphureo-salino-aquoso, menstruo ventriculi sic dicto. Quilibet igitur rationem perspiciet, quare idoneis solummodo radicem nostram mensuris, spirituofo scilicet & aquoso examinavimus.

§. XV.

Producta vero, quæ per analysin chymicam (§. XIII.) sistuntur, sunt fixa pauca ac valde iners substantia resinoso-gummosa, copiosæ terræ teneriori ac quasi farinaceæ immerfa (kk).

§. XVI.

(kk) Cum Cel. CARTHEV-
SERO hanc fixam substantiam
præsertim gummosam l. c.
Part. II. pag. 424. inertem vo-
co. Quoniam analysi chy-
mica confirmante, in infuso

& extracto nullus odor ac sa-
por singularis reperitur. In-
fusum dein aquosum v. g. li-
cet rubro colore tinctum sit,
nauseosum saltem & vix sen-
sibilem balsamicum odorem
spirat,

§. XVI.

Elogia radicis chinæ intuitu virtutis & efficaciam in lue venerea, adfectibus scorbuticis, scabiosis, pluribusque morbis ab impuritate humorum oriundis, magni esse momenti, a variis immo multis Medicis autoritate & dignitate magnis, exclamantur (11) & non

spirat, vappidumque saporem, instar aquæ simplicis tepidæ possidet. Inspissatum extractum fusco rubicundum deterioris fere conditionis est, & odore non minus quam sapore destituitur. Tinctura spirituosa prima, quæ aureo colore gaudet, itidem insipida penitus, atque inodora est, & evaporata flavo-rubescens massam, relinquit, in qua levia saltem odoris & saporis balsamici nauseosi vestigia notantur.

VESALIUS l. c. p. 21. 22. nostram sententiam corroborat, dum ita scribit: *Quoniam interim dictus jam antea stupidus sapor, citra omne adstrictionis iudicium, in china occurrat, neque quantumvis simplici aquæ incoquas, alium saporem aquæ indes, quam ex bordeo corticibus non emundato, & minima dulcis radicis portione consurgere*

animadvertes, rubescens pariter non nihil chinæ decocto sulvi admodum vini instar, aut ejus quod ex longa in cantaro mora ruborem contraxisset: adeo ut hinc, quod ad manifestas qualitates spectaret, vis tantum in sudoris urineque provocatione, & illis virtutibus quibus china hodie probatur ex ipsius decocto, quam ex bordei sperandum esset. NEWMANNUS l. c. §. 16. inquit: Ich finde es vor ein unkräftiges, also gewis nicht viel nützes terrestrisches Wesen.

(11) Apud du HALDE l. c. de usu hujus radicis in India relatum legimus, quod ejus ibi haud minimus sit, & nullus de ejus effectu salutari amplius dubitet, quum omnis natio observationes instituisset: Verum enim vero hoc tantum restat, cuiam scilicet morbo maxime specificum sit? id quod iudicatu difficilimum

non tantum eo statim tempore, quum ex India ad nos transmissa fuerit, magno fuit in usu, verum etiam ingreditur adhuc multa, immo notissima decocta atque essentias, sanguinis ac lymphæ depurandæ ergo (*mm*). Specificè in lue venerea multum prodesse a principio statim ad tempora nostra usque communiter fere creditur. Nec defuerunt, qui, ut chinæ radicem vendibiliorem reddant, omne morbi genus ipsius decocto ab incolis pelli, graviter adstruant. Contigit præterea, quod per usurpationem Imperatoris CAROLI V. ejusque aulæ, radix nostra auctoritatem, magnumque nomen & opinionem brevi nacta sit; quo factum est ut absentes, quibus summum mundi Principem china usum esse, constat, magnifice de hac remedio & sentiant

limum erit, cum in omnibus Medicorum Chinensium medicamentorum formulis reperitur. Conf. quoque Commerc. lit. Nor. 1738. p. 143.

(*mm*) Propter tantam nominis sui famam, quam ex multis rationibus consecuta est, in innumeris fere medicamentorum formulis, contra enarratos morbos a Medicis præscribitur, putantibus quippe quod decoctum sanguinem purificans virtute sua absque radice chinæ non gaudeat, etfi VESALIUS, NEVMANNVS, CARTHEVSERVS aliique locis

citatur. de chinæ efficacia maxima cum ratione ex ejus natura & elementis eam componentibus inertibus (§. XIII. XI. XV.), non parum dubitant. Posteaquam, quum destilata nihil boni & efficacis ostendunt; hinc frustra quoque ad aquam antiphthiticam vocatur. Si quid etiam radix præstat, id partibus paucis suis resinosis præstat. Igitur etiam tunc tinctura hujus radicis, de qua BENVINVS & JUNCKERVS mentionem fecerunt, & essentiæ, Essent. Lignorum & aliæ, quas ingreditur, celebrari potest:

sentiant & iudicent. Testante enim VESALIO (nn), nomine & factis immortalis iste Imperator suo potius Marte, quam D. CORNELII tunc temporis Medici ejus cubicularis consilio, chinæ radicis decoctum adsumsit, etsi, uti posteaquam in Imperatore & aliis gravius morbo vexatis, minus præstitum, observaverimus. Nam laudatus VESALIUS in Imperatoris morbo, desideratos ac laudatos radicis hujus effectus, consecutos esse negat, multo magis fidelissime testatur, quod Imperatorem, postposita china, occasione articularis morbi ejus & mali habitus, decocto ligni quajaci sanasset (oo).

§. XVII.

(nn) In Epist de radice chinæ pag. 12.

(oo) l. c. pag. 14. ita scribens: Casarem decocti china adsumendi libido quadam invasit, facilius huc allectum, quod tantopere vel ideo china commendaretur, quod tempus quo hac utendum est, brevius victusque ratio longe, quam in quajaci decocto facilius, minusque legibus, (ut si dicam) adstricta, præscriberetur. & pag. sequenti 15. pergit: Præterea Casar eo animo, quum recte haberet, decoctum urgenti negotiis intermittere visus est, ut in autumno id rursus accuratio-ri cura repetere, quodam modo constituerit: nunc ex valetudine præditus, qua in exercitu po-

tissimum fruitur, & qua illum totius orbis causa continuo esse, boni omnes supplicibus votis optare deberent. Adde quod post china adsumtionem fere maturius solito surgat: interdum ante prandium ad venationem, aut alias ad vicina quæ hic circumjacent amenissima loca obequitans: ac non ita intempestive, post meridiem nimirum (ut alias sæpe solet) prandens: adeo ut nunc majus intervallum ipsius lauto, & quod multis miraculo est, copioso prandio ac tenuissimæ sibi ex more cœnæ, interveniat.

Perperam igitur NEVMANNVS l. c. VESALIVM accusavit, qui l. c. promulgasset, per usum radicis chinæ Casarem

§. XVII.

Prima & præcipua virtus, qua potissimum polleat radix china, & quæ ab omnibus fere, qui ejus mentionem fecerunt, hæc est, quod prædicetur ut universale & infalibile remedium, quod que in primis morbum gallicum, ejusque symptomata omnia specificè & radicitus tollat

(pp) Nostri igitur censemus officii esse, ut investigemus: utrum ex sua natura vel qualitate occulta, vel per traditionem imitata, id faciat, nec ne? In genere vero medicamentis diaphoreticis & diureticis adnumeratur.

(qq) Pro mea multorumque Medicorum peritissimorum sententia, ratione non minus, quam experientia suffulta, nullius fere est usus specifici, & rectius (uti

C 2

ex

rem Carolum quintum sanasse (§. XV. nota *kk* de VESALIO) id quod in sequentibus §. §. abunde demonstratur.

(pp) Quum primum radix china ad nos perlata, & priusquam in Europa in usu fuerit, gloriati sunt mirum in modum mercatores de præstantia ejus in dicto morbo, & ad stabiliendam specificam hanc virtutem, maximum argumentum persuasorium desumptum erat, ex relationibus Indorum, unde per totam Europam famam sibi confecit. An vero argumentum hoc solum sufficiat, peritis Medicis relinquo.

(qq) Diaphoreticam & diureticam virtutem non aliter exerit, in decocto, ac aqua calida simplex & alia decocta aquosa calida v. g. Decoctum Theæ &c. quæ cum calore suo sanguinem aliquo modo calefaciunt ejusque circulum citatiorem reddunt, tum emolliendo tubulorum cutis, & vasorum urinariorum tonum relaxant, & sic diaphoresin æque ac diuresin modice promovent. Quicquid igitur nostrum decoctum in morbis præstat, id præstat ut aqua simplex calida adsumta.

ex §§ XI. XII. XIII. XV. patet), inertibus, quam activis medicamentis simplicibus adnumeranda est (*rr*). Ex odore enim & sapore, elementisque corpus quodcumque constituentibus, virtutes ejus consideramus ex parte ac dijudicamus: Ubi vero pauca & inertia corpus componunt elementa, ibi etiam nullæ vel minus efficaces virtutes insunt. Interim tamen dantur documenta quam plurima virorum quorundam magnam nominis celebritatem consecutorum qui per experientiam de usu salutari universali ac speciali in morbo gallico nos convincere student (*ss*).

§. XVIII.

Priusquam in indaganda virtute progrediamur, tempestivum hic esse autumamus, etsi jam (in §. XVI. nota *mm*) medicamentorum formulas, quas ingreditur pertractaverimus, de exhibitionis forma radicis sibi relictae paucis loqui. Frequentius sub forma decocti & infusi, quam in substantia præscribitur & propinatur; qua propter in præsentis decocti

chi-

(*rr*) De fama & laudibus nimis nonnullorum exoticorum medicamentorum, quæ cum ratione & experientia, sicuti radix china, pugnant, nunquam satis laudandus Andr. VESALIUS olim conqueritur, & l. c. p. 20. ita monet: *Quando non adeo cum agris ipsis essemus insani, ut exotica illa, quantumvis cum ratione & artis nostræ methedo pugnant*

tantopere admiremur, in usumque poneremus. Neutiquam enim colligere queo, unde chinæ adscribendum veniat, quod nonnulli jam multo ante illi tribuerunt, atque quo nunc novo insulta novis (ut fama crescit) viribus extolli cepit. &c.

(*ss*) Conf. GARCIAS, ACOSTA, MONARDVS, FALLOPIVS PROSPER ALPINVS CASP. HOFFMANNVS, & alii.

chinæ præparationis modum & exhibendi rationem describam. Recipiatur itaque radicis chinæ acutiori cultro transversim in tenues lamellas discissæ, uncia una, & cum aquæ fontanæ libris septem in olla terrea admodum capaci probeque clausa, per viginti quatuor horas leni igne ad dimidium usque coquatur; refrigerat deinde & coletur per linteum (tt).

C 3

§.XIX.

(tt) Præparationem & sumendi rationem prout tempore VESALII in usu fuit, a dicto auctore l. c. p. 23. ita descriptam legimus. Præfert VESALIUS & quidem omnijure radicem chinæ densiorem, & minus teredine seu carie implicitam, & recentioris minusque aridam, rariori, teredinibus & carie perforatis vetustiorique & magis sicca. Hujus, inquit, radicis uncia, acutiori cultro transversim in quam fieri potest tenuissimos orbiculos seu frustula discinditur, perinde ac si nummos in terebinti figuramutuo incumbentes quis dirimeret, aut malum citrium, aut raphanum in mensa ex more transversim in frusta conscinderet. Frustula vasi injiciuntur fictili implumbato seu ut etiam vocamus, invittrato, quod plus minus ad coctionis commodita-

tem sedecim aquæ libras capere possit, quodque non nimium patenti sit Orificio, cui coopericulum respondere debet. Frustulis dein affunduntur aquæ duodecim libræ, quam fontanam esse convenit, aut alioquin illi proximam, quæ propriis ac peculiari-
bus indicibus optima & laudatissima loco censetur; qua in observatione, non minimas partes sibi aquæ ductus vindicant, ne sine scilicet per plumbeos canales longi progressu labantur; Ut vero chinæ aquæ horis viginti quatuor melius immacerent, ollam calidam, non tamen ignitis cineribus eo intervallo impositam servare decet: dein lento & continuo igne qui fumum non edat, decoctio ad tertiæ partis evaporationem est celebranda. Fiet autem hæc oportune, nocte aut saltem sub vespere, pridie quam decocti usus erit. Licebit mox a coctione aquam

§. XIX.

Præparato sic decocto, servetur tunc ad usum. Aeger vero priusquam bibat, primas vias ab impuritatibus & cruditatibus convenienti purgante munder, postea mane jejunoque ventriculo uncias decem sumat. Præteritis octo horis post cænam, secunda vice die eadem quantitas eadem resumatur, & sudet ægrotus quaqua vice in loco idoneo per duas horas (uu).

Hac

quam per linteum pannum colore, & alteri vasi injicere, aut ipsam non colatam in olla sinere, & tantum ex illa per colum trajicere, quantum suis temporibus aeger est assumpturus; vid. quoque GEOFFROY l. c. p. 56. Ego lubenter ob spatii angustiam finem verborum in hac re posuissim, nisi animadversiones aliquæ laudati auctoris mihi arriserint. Vult enim, ut decoctum in ea olla cui incocta est, cineribus modice calidis tantisper sit imponenda, & non procul ab igne se movenda, ne aliquando refrigeretur, dum illius decocti tota die usus esset. Nam, ait, uni id duntaxat diei servit: & narrato jam modo in dies quam diu assumetur recens decoctum apparari decet; alioquin chinam extollentes metuunt

id, si diutius asseruetur, acidum reddi, & quodammodo citius hordei decocto, parum memores quantum caloris & virium aromaticarum chinæ, illam tantopere prædicantes, alioquin tribuant.

(uu) In quantitate & exhibendi tempore conveniunt quoque peritissimi Medici mecum. Nonnulli tamen volunt, ut quarta hora matutina calens decoctum porrigatur, octava hora prandatur, quarta rursus post meridiem calens offeratur, octava dein cœnetur: videlicet, ut inter calentis decocti, quod mane exhibetur, assumptionem, & prandium, quatuor interveniant horæ, & inter prandium, ac calentis decocti a meridie propinationem, octo: & inter hanc & cœnam quatuor: uti inter cœnam &

quæ

Hac methodo continuetur per quatuor septimanas, & æger in conclavi detineatur, nullumque purgans, uti in principio factum est, ulterius exhibeatur. In tota curatione alimenta debent esse humectantia ac succi boni (xx); & loco vini vel cerevisiæ, sequenti potu ad extinguendam sitim, uti potest. Sumatur nimirum uncia una dictæ radicis lamellarum tenuiarum (§. XVIII) semel decoctarum, & in loco umbroso siccatarum, infundantur aquæ simplicis libræ septem, stent per viginti. quatuor horas, & coquantur deinde in vase terreo capaci, eodem modo ad dimidium usque, ac (§. XVIII.) dictum est; ex vase per colum in aliud trahatur, & servetur ad usum pro potu ordinario (yy).

§. XX.

quæ mane offertur potionem, octo etiam horæ occurrunt &c. vid. inter alios VESALIUS l. c. p. 24. 25.

Sudatio post adsumtionem calidi decocti, ægro in lecto stragulis tecto decumbente, fiat. Sollicitatus deinde sudor, linteis calidis abstergendus, ac mundum, siccum & calidum indusium induendum est. Tandem e lecto surgat, in conclavi modice se moveat, prandiumque assumat. Post prandium si chinæ decoctum rursus exhibeatur, lecto etiam se tradat æger, reliquaque eodem modo faciat, ac brevi ante dictum fuit.

(xx) Ut appropriata alimenta hic adduci merentur, pulli gallinacei, capones, gallinæ ipsæ, caro vitulina, pisces pro appetitu, eorumque jura parum salita ac non acida, panes sale non conditus vel biscoctus. Omnia hæc non tantum humorum acrimoniam temperant ac diluunt; verum etiam siccitati sunt convenientes, dum humectant. Cibi vero aromatici & resicantes interdici sunt, ut & nimium saliti & acidi.

(yy) GEOFFROY l. c. part. II. pag. 56. & VESALIUS l. c. p. 24. hujus decocti usum to-

§. XX.

Præterea quoque iis, quibus decoctum chinæ porrigimus, scitu necessarium esse putamus, ut durante curatione cibum & potum, motum & quietem, somnum & vigiliis, excrementorum curam animique affectus qualescunque sint, probe observent ægri. De cibo & potu jam in præcedenti (§. XIX) solliciti fuimus, quod videlicet præscriptum decoctum secundarium chinæ radicis tepide in prandio & cœna, & si alias sitis molestat, bibatur, vel si avide æger vinum appeteret, cum hoc decocto misceri posse aliquam vini portionem, concedimus zz). Quod si nocte æger dormire soleat, somnus nunquam interrumpendus est; & iis, qui sine noxa, multo magis cum virium levamine, a meridie vel alio tempore pro causarum morbi differentia, alioquin somnum capere consueverunt, præscribatur, ut eo tempore dormiant; vigiliis deinde reliquum tempus consumant, moderatoque motu utantur. Quemadmodum vero modo antea dictæ (§. hujus) res non naturales ad felicem curam multum con-

ta die loco potus ordinarii commendant. De præparatione decocti, & modi propinandi radicis nostræ quoque conferatur AVGER. FERRERII *vera Medendi methodus & ejus castigationes Medicinæ Practicæ* p. m. 265.

(zz) Monuit etiam VESALIUS l. c. p. 29. Carolum V.

Imperatorem invictissimum hac lege priorem potum vel haustum, ex vino eum in modum cum decocto chinæ permixto, alterum vero ex solo decocto magna ex parte assumpsisse, quum ventriculi imbecillitas, tanta aquæ vi graviter affici videretur. Conf. quoque CARDANVS l. c. pag. 83.

conferunt; sic quoque non minus eam juvant, aer temperatus, siccus, serenus, non putridus, itidem, excretiones consuetæ v. g. transpiratio insensibilis, excretio ceruminis aurium, mucinarius, urinæ, & fecum alvinarum, bene respondentes, quam animi affectuum omnium, præsertim veneris moderamen (aaa).

§. XXI.

Etsi radix nostra, & potissimum ejus decoctum celerem famam obtinuerit, tamen eam parum diu retinuit in sananda lue vera gallica, in qua a multis Medicis celebratur magnique æstimatur, licet encomia in traditione sola mercatorum chinensium consistant (§. XVII. (qq)). Nam omnes fere tam veteres, quam recentiores eruditione & fama magni Medici in eo con-

ve-

(aaa) A quibusdam sancte narratur, dum decocto chinæ uterentur, adeo ad venerem provocatos fuisse, ut quum diu a coitu temperassent, illumque variis rationibus fugerent, a concubitu non abstinerint. PAVL. ZACH. de affectibus hypochondriacis Lib. I. cap. 31. & HORAT. AVGEN. in Ep. & Conf. Med. Tom. II. Lib. II. p. m. 379. quoque testantur, quod stimulet venerem, immo semen genitale adeo augmen-

tet, ut ea utentes ad voluptatem carnalem vehementer incitet.

Quibus deinde subscripsit CARDANVS l. c. p. 83. quando monuit, ut caveat quisque in omni hujus decocti exhibitione ne venere utatur, quia ispotus, (vel ut putat), potius vitus ratio venerem magis excitet. Opinatur quoque exitialem pene esse coitum tempore curæ, sicuti ventus & frigus.

veniant, ingemueque fatentur, quod ex certis argumentis ex analysi chymica radicis defumtis (§§. X. XIII.) atque experiētiis confirmatis pateat, nullam plane esse proportionem inter effectus & vulgaria virtutis elogia. v. g. HIERON. CARDANVS (bbb), ANDR. VESALIUS (ccc), radici chinæ, lignum quajacum prætulērunt & efficacius medicamentum ejus decoctum esse, perhibent. JOH. ZECCHIUS (ddd), quoque ad lœm delendam hanc, decoctum guajaci primas partes obtinere, affirmat. Nec desunt alii, qui testimonia notatu digna adjiciunt, quod in lue venerea vel parum vel nihil conferat, uti sunt ANTON. MUSA BRASSAVOLVS (eee), ANTONIUS FRACANTIANVS (fff), JVL. PALMARIUS (ggg), GABR. FALLOPIUS (bbb),

CASP.

(bbb) In Epist. de radice chinæ p. 81. ita scribit. *Addunt alii podagram & coxendicis dolorem, tum lepram, scabiem, elephantiasin, tum etiam morbum gallicum hoc præsidio curari posse. De quibus nihil habeo quod referam, cum experientia hæc consent, nihilominus non adeo hujus radicis decocto favore decrevi, ut illud ligni sancti aut corticis decocto conferam.*

(ccc) In eadem epistola quoque citatus Auctor fatetur: *Se compertissimum habere chinæ decoctum in ossium excrescentiis tumoribusve, pravis ulceribus*

venereis, guajaci decocto longe inferius esse.

(ddd) Consultat. Medic. 76.

(eee) In Tractatu de radice chinæ usu.

(fff) In ejus Libro de morbo Gallico.

(ggg) Lib. I. de Lue venerea Cap. 14.

(bbb) Omnium fere discretissime locutus est de radice nostra & ejus usu, in Tractatu de morbo Gallico Cap. 60. quum, non utatur, inquit, hæc radice in morbo gallico, expertus enim sum ter & quater, & nunquam aliquid potui assequi.

CASP. BAVHINVS (iii), JOHAN. ASTRVC (kkk),
GEOFFROY (lll), aliique plures.

§. XXII.

Progredimur nunc ad alios morbos, in quibus etiam radix nostra magnopere commendatur, ut præstans, immo præstantissimum medicamentum. FALLOPIVS (mmm) enim in cancro, ut miraculosum decoctum ad cœlum usque extollit; & TYRRE (nnn) in topiaceis tumoribus & nodosis valde commendat; RIVERIVS (ooo) quoque mentionem fecit decocti radicis chinæ in affectibus hepatis, præsertim si obstructions adfuerint. Et jam pridem sane apud omnes in confesso est, radicem chinæ, podagræ, tumoribus
D 2 œdema-

(iii) Lib. 2. Comp. Med. cap. ic.

(kkk) Meritissimus in re medica ASTRVC, cujus opus de morbis veneris aureum nominari meretur, radicem chinæ non adeo laudat, ac guajacum, quum tales effectus, ac Guajacum, non edat. Hinc ipsemet in laudato libro differit pag. m. 129.

At vero ad lucem parum utilem esse, & si quid forsitan valeat, saltem Guajaco virtute plurimum cedere. Ulterius deinde p. 128. fatebatur, sic scribens: Sed quum fluxa est ac mutabilis novorum remediorum fortuna!

Radix illa china tantopere laudata brevi vilescere visa est.

(lll) l. c. p. 57. autumat, quod china, sassaparillæ & guajacum, virtute & efficacia interiores sint mercurio. Deinde quoque pergit asseritque chinam solam in decocto, nisi sassaparilla & guajacum addatur, nihil vel parum efficiat.

(mmm) In Tractatu de tumoribus p. n. c. 5.

(nnn) Vid. ejus Histor. Plantar. Lib. 5. cap. 4.

(ooo) Evolvantur ejus Opera Medica universa p. m. 318. 328.

oedematosis, hemicrania mederi; nec minus malo ischiatico, arthritidi, ulceribus malignis, scabiei, emaciatis phthisicisque medicinam esse; Illis quoque quos calculus excruciat, præsto esse, ipsumque confringere (ppp). Ut paucis multa dicam, radix china a multis ut universale medicamentum (interdum sine ratione & experientia) consideratur & multoties adhibetur in omnibus morbis ex humorum impuritate nascentibus ut specificum. Utrum vero in his morbis usus chinæ præstantior sit, quam in lue venerea; valde dubitamus, propterea quod (in præcedentibus §§. XV. & nota kk itemque §. XV. ejusque nota ll) jamjam fusius indolem inertem demonstravimus, & temporis atque chartæ angustia uberiores demonstrationem prohibet (qqq).

§. XXIII.

Denique silentio præterire haud possumus favorem complurium Medicorum erga hanc radicem, dum sibi per suasum habent, ejus decoctum, licet interdum
ma-

(ppp) Eos morbos in quibus decoctum hujus radice prodesse dicitur optime enarrant VESALIUS l. c. p. m. 21. item CARDANUS l. c. ZORNIVS in Botanologia Medica p. 199. ASTRUC l. c. p. m. 129.

(qqq) vid. BANCARDUS l. c. p. 201. Conformat se no-

biscum, & notabilis est locus, quem ad illustrandum hoc assertum suggerit, & sic se habet: *In morbum Podagricis, in lue venerea, aliisque curatu difficilibus maximi usus existit, sed an effectibus promissis respondeat, merito dubitatur.*

magis dilutum, tamen ad sanguinem depurandum, ac erimoniamque in eo hærentem alterandam ac eliminandam aptum esse. Non solum hinc sanis atque ægris non paucis tam in prandio, quam extra cœnandum tempus, ut ptisanam vel potum ordinarium, sub forma calida & frigida præservative & curative suadent. Ne vero per frequentem hujus decocti usum ventriculus debilitetur, admittunt radicis nostræ Patroni, ut durante cœna aliqua vini generosi admisceatur portio. Inter alios HELVETIVS id quoque adstruit, & effectus decocti in sanguine acri, vehementer variis in locis laudat (rrr). Sicuti vero alia decocta

(rrr) Pluribus videre licet in ejus libro, quod Titulum gerit: *Traité des maladies les plus frequentes & des remedes propres a les guerir.* Tom. I. & II. In Tom. I. pag. 120 vocat decoctum nostrum: *Tisane de squine, dans les aigreurs & debilité d'estomac. & ulterius de usu & virtute ita locutus est. Le malade in fera sa boisson ordinaire, tant aux repas, qu' hors des repas. Il pourra dans les repas y mêler un peu de vin bien mûr, s'il ne s'aigrit point. Il continuera cette tisane pendant un mois ou six semaines, un y ajoutant les*

purgatifs indiquez. Et Tom. II. pagina 323. La boisson, ait, ordinaire ne doit consister qu'en une tisane legere, fait avec la racine de squine, & le chiendent. Son effet sera d'adoucir les aigreurs de premieres voies, & detournes peu a peu, par la transpiration, ou par les urines, la serosité dont le sang est souvent inonde. Le Malade en boira lors qu'il aura soif, & même à ses repas. Mais s'il se sent l'estomach trop foible, il lui sera permis d'y mêler un quart, ou untiers de vin de Bourgogne, ou d'autre bon vin bien mûr. Il n'en doit jamais

cocta aquosa calida itemque aqua simplex calida dia-
phoresin promovent, urinam pellunt & acria salia tan-
quam menstruum appropriatum solvunt ac eluunt
(§. XVII. not. qq): ita etiam decoctum hoc in tali-
bus affectibus non aliter vires exerit suas
absque virtute specifica.

*mais boire de pur, sans une ex- du vin de Champagne & de tou-
trême nécessité: & doit à plus tes les liqueurs spiritueuses.
forte raison, s'interdire l'usage*

F I N I S.

3449 a/4